

Till
Utbildningsdepartementet

Remissyttrande

Almega Utbildning (nedan kallat förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på **betänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)** och vill framföra följande. Förbundet har i sitt yttrande koncentrerat sina bedömningar till de förslag som specifikt rör skolans verksamhet.

Almega Utbildning är en arbetsgivar- och branschorganisation för fristående förskolor och skolor. Förbundet har cirka 820 medlemmar med tillsammans ca 420 000 barn och elever i verksamheterna. Förbundets medlemmar är bundna av kollektivavtal och är verksamma över hela landet.

Sammanfattning

Förbundet **tillstyrker**:

- Att det införs en sekretessbrytande bestämmelse i OSL som möjliggör att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen lämnar uppgift om en enskild till en skolenhet, om det kan antas att uppgiften behövs i skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet,
- Att det införs en sekretessbrytande bestämmelse i OSL som möjliggör för socialtjänsten att en uppgift som rör en elev lämnas till den skolenhet eleven tillhör om det behövs i det brottsförebyggande arbetet på skolan,
- Att uppgiftsskyldigheten i samband med skolbyte utvidgas så att uppgifter som mottagande skola behöver för det brottsförebyggande arbetet lämnas av avlämnande skolenhet,
- Att skyldigheten för mottagande skola att informera avlämnande skolenhet om mottagande av en elev, utvidgas till att avse skolbyte både inom skolformen och mellan olika skolformer,
- Att en sekretessbrytande bestämmelse införs i OSL som möjliggör att en skolenhet lämnar uppgifter till socialtjänsten om det kan bidra till det brottsförebyggande arbetet, för de elever som inte omfattas av skyldigheten att göra orosanmälningar, dvs. för elever som fyllt 18 år. Dock anser förbundet att en motsvarande bestämmelse bör införas i skollagen gällande fristående skolor.

Förbundet **föreslår**:

- Som framgår av sista punkten ovan, att en bestämmelse bör införas i skollagen att en enskild huvudman har möjlighet att lämna uppgifter till socialtjänsten om elev som fyllt 18 år, för det fall att det kan bidra till det brottsförebyggande arbetet.

Inledning

Skolan har behov av mer information om enskilda från socialtjänsten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och andra skolor (vid skolbyten), när informationsdelning inte kan ske med den enskildes samtycke.

En betydande säkerhetsfaktor för barn och unga är en god utbildning och skolans huvuduppgift som innebär en god kunskapsutveckling för eleven. Förbundet är dock väl medvetet om att brottsligheten i allt högre utsträckning "flyttat in" i skolans lokaler. Därför behöver myndigheter och skolhuvudmän än mer och bättre kunna samverka i det brottsförebyggande arbetet. Då är rätt information av högsta vikt.

Förbundet bedömer att utredningen Ett ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet, har mött skolans behov av förbättrad information för att kunna arbeta brottsförebyggande men också så att skolhuvudmännen bättre ska kunna agera för ökad säkerhet för eleverna. Det handlar ex. om uppgifter kring gängkriminalitet och rekrytering av ungdomar till gäng, liksom langning av droger. Förbundet anser att utredningens förslag är väl avvägda och lämpliga för att underlätta informationsutbytet.

Förbundet kan delvis se att det behövs ytterligare förstärkt information från framför allt socialtjänsten gällande vissa åtgärder som socialtjänsten vidtar, men har respekt för att utredningen har gjort de avgränsningar som krävs för att koncentrera på just det brottsförebyggande arbetet.

Förbundet ser också att det är av stor vikt att sådana uppgifter som kan handla om säkerheten både för en viss elev och för skolans elever rent generellt, kan lämnas mellan avlämnande och mottagande skolenheter när en elev byter skola. Det är bra att bestämmelserna om detta förtydligas i skollagen. Det är också bra att det förtydligas att uppgiftsöverlämnande inte endast ska ske vid byte mellan olika skolenheter, utan även vid andra skolbyten.

Synpunkter på respektive förslag

6.1.3 En sekretessbrytande bestämmelse för vissa brottsbekämpande myndigheter

Utredningens förslag: Det förs i 35 kap. 10 e § OSL in en sekretessbrytande bestämmelse som anger att sekretessen enligt 35 kap. 1 § OSL inte hindrar att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen lämnar uppgift om en enskild till en skolenhet, om det kan antas att uppgiften behövs i skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet. En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Förbundet tillstyrker förslaget.

Förbundet bedömer att förslaget är väl avvägt och lämpligt. Det införs alltså en möjlighet för Polisen och SÄPO att lämna uppgifter som kan vara av nytta för skolans förebyggande av brott, men inte en skyldighet. För många tjänstemän på myndigheter är omsorgen om personers integritet stark och det är därför viktigt att möjligheten att bistå skolorna med relevanta uppgifter för det brottsförebyggande arbetet verkligen tas på allvar. För att vara säker på att bestämmelsen kommer att användas på det sätt den är tänkt, bör resultatet av uppgiftsutbytet följas upp och utvärderas av lämplig myndighet.

6.1.4 En sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten

Utredningens förslag: Det förs i 10 kap. OSL in en sekretessbrytande bestämmelse som anger att sekretessen enligt 26 kap. 1 § OSL inte hindrar att en uppgift som rör en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller den kommunala vuxenutbildningen lämnas till den skolenhet eleven tillhör om

- det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott,
- det kan antas att uppgiften behövs i skolans verksamhet för att förebygga eller förhindra detta och
- det med hänsyn till planerade eller pågående insatser eller av andra särskilda skäl inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Bestämmelsen ska inte omfatta specifika uppgifter om begångna brott.

Förbundet tillstyrker förslaget.

På samma sätt som ovan, bedömer förbundet att förslaget är bra. Men vi bedömer också att det även i detta avseende krävs tydlighet och extra information, eventuellt genom någon form av stödmaterial till socialtjänsten. Socialtjänstens verksamhet arbetar normalt under sträng sekretess och där "ryggmärgskänslan" torde vara att inte lämna ut några uppgifter till obehöriga, vilket är förståeligt då uppgifterna vanligen är mycket integritetskänsliga och sekretess råder. Men det finns ett stort informationsbehov hos skolan över socialtjänstens vidtagna åtgärder över huvud taget, där det ofta uppstår en frustration över att socialtjänsten inte kan dela någon information alls när skolan exempelvis upprepade gånger gör orosanmälningar om samma elev.

För att den nya bestämmelsen ska kunna fungera som tänkt bedömer därför förbundet att det är nödvändigt att den, för det fall riksdagen fattar beslut i enlighet med förslaget, kombineras med särskild information till socialtjänsten kring möjligheten att dela information för skolans brottsförebyggande arbete.

6.1.5 En utökad uppgiftsskyldighet mellan skolor

Det behövs en ändrad reglering av uppgiftslämnandet mellan skolor, uppgiftsskyldigheten i samband med skolbyte bör utvidgas

Utredningens förslag: Det förs i 3 kap. 12 j § skollagen (2010:800) in en bestämmelse som anger att den skolenhet som eleven lämnar även ska överlämna sådana uppgifter som rör eleven om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott, och uppgifterna behövs i den mottagande skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra detta.

Uppgiftslämnande bör endast ske i de fall då det finns ett behov för den mottagande skolenheten att få del av uppgiften.

En uppgift ska inte lämnas ut om övervägande skäl talar mot att uppgiften lämnas ut.

Förbundet tillstyrker förslagen.

6.1.7 Skolenheter inom fler skolformer ska informera om att en elev mottagits

Utredningens förslag: 3 kap. 12 j § andra stycket skollagen (2010:800) ska ändras så att skolenheter inom fler skolformer blir skyldiga att informera om att man tagit emot en elev. När en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan övergår från skolformen

till en annan av de angivna skolformerna, eller byter skolenhet inom skolformen, ska den mottagande skolenheten skyndsamt informera den överlämnande skolenheten om att skolenheten har tagit emot eleven, om det inte är obehövligt.

Förbundet tillstyrker förslaget.

7.1.4 En sekretessbrytande bestämmelse för skolan

Utredningens förslag: En sekretessbrytande bestämmelse förs in i 23 kap. OSL, som innebär att sekretessen enligt 23 kap. 2, 3 och, såvitt avser den kommunala vuxenutbildningen, 5 §§ OSL, inte hindrar att en uppgift om en enskild lämnas till en kommunal myndighet inom socialtjänsten om uppgiften kan antas bidra till att förebygga brottslig verksamhet. En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Förbundet tillstyrker förslaget med följande kommentar/eget förslag.

Förslaget om en ny bestämmelse handlar om de elever som inte träffas av skyldigheten för skolan att lämna uppgifter om oro för barn, så kallad orosanmälan. Det rör alltså elever som fyllt 18 år. Förbundet tillstyrker en sådan förändring i OSL.

Utredningen menar att det är tillräckligt med att införa en sekretessbrytande bestämmelse i OSL även avseende de fristående skolorna. OSL är inte tillämplig för enskilda huvudmän, men i förarbeten har det uttalats att OSL ska vara styrande i tolkningen av vad som avses med att obehörigen röja uppgifter i 29 kap. 14 § skollagen, där tystnadsplikt regleras för de som är verksamma i fristående förskolor och skolor. Därmed skulle den sekretessbrytande bestämmelsen i OSL också ge rätt för personal i fristående verksamheter att lämna ut uppgifter som annars skulle träffas av tystnadsplikt till socialtjänsten.

Förbundet delar inte den uppfattningen, utan anser att det är av vikt att frågor som innebär möjlighet att bryta tystnadsplikten också regleras i skollagen för tydlighetens skull. Då offentlighetsprincipen inte idag är tillämplig hos enskilda huvudmän och därmed heller inte OSL, finns en risk att fristående verksamheter kan missa möjligheten att lämna viktiga uppgifter till socialtjänsten pga. att bestämmelserna för detta inte återfinns i skollagen, utan i lagstiftning som normalt inte tillämpas i verksamheterna.

Förbundet föreslår därför att en tystnadspliktsbrytande bestämmelse också införs i skollagen på lämpligt sätt, för tydlighetens skull.

För Almega Utbildning

X

Andreas Mörck
Förbundsdirektör

X

Gudrun Rendling
förbundsjurist